

Uspon i pad evropskog privrednog rasta

Boris Begović

Konferencija
„Ekonomski problemi Evropske unije“
Institut za evropske studije

Beograd, 31.maj 2017

Osnovne napomene

- Privredni rast najvećih i najrazvijenijih evropski zemalja – vodeće članice EU
 - Ne bavi se problemima Unije
 - Dugoročni (potencijalni) privredni rast
 - Izvori privrednog rasta:
 - Akumulacija proizvodnih faktora
 - Uvećanje ukupne faktorske produktivnosti
 - Jednokratno i tehnološki progres
-

Zamka srednjeg nivoa dohotka

- Široko značenje
- Udaljenost od granice dostupne tehnologije: Acemoglu *et al.* (2006)
- Niži nivo razvijenosti: rast zasnovan na akumulaciji proizvodnih faktora (investicije)
- Problem opadajućih prinosa
- Viši nivo razvijenosti: rast zasnovan na inovacijama, tehnološkom progresu (istraživanje i razvoj)
- Pitanje prelaska sa jednog na drugi tip rasta

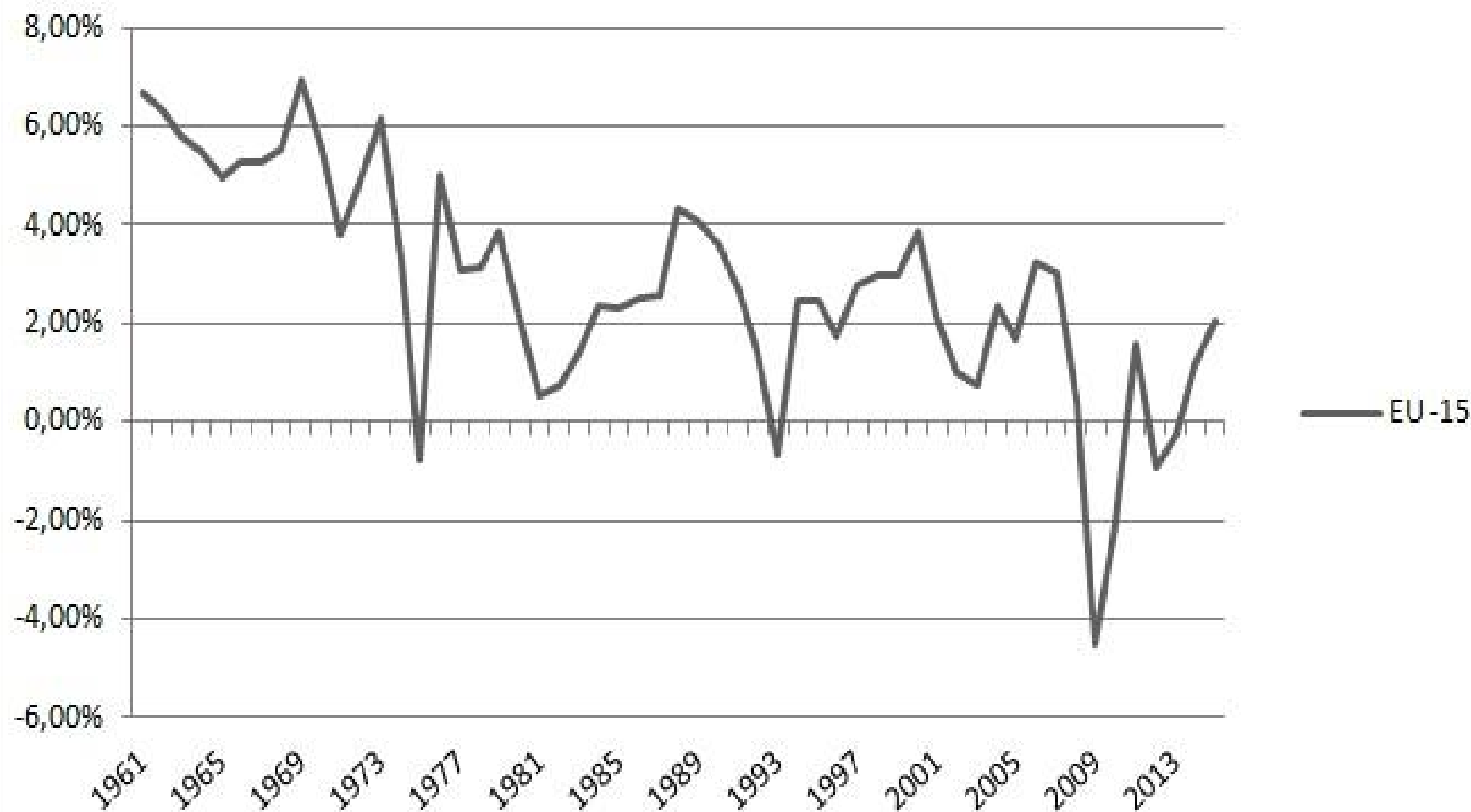
Institucionalna zamka

- Institucije pogodne za prvi tip rasta nisu pogodne za drugi
- Investicije: zaštita od eksproprijacije (vladavina prava) i visoki prinosi (renta), usled zaštite od konkurencije (barijere ulasku)
- Inovacije: snažna konkurencija, sloboda ulaska, koja stvara podsticaj za istraživanje i razvoj (endogenost inovacija)

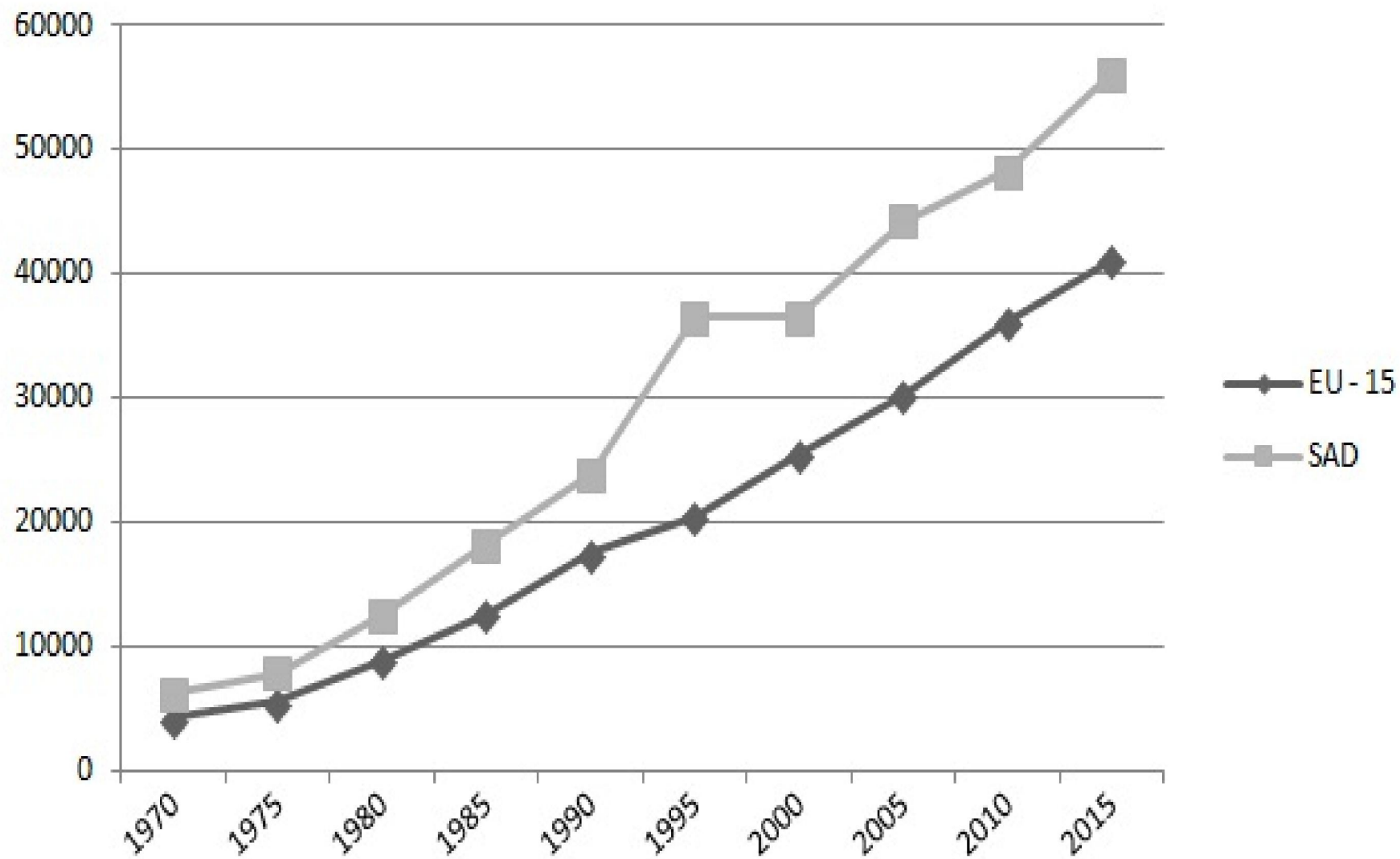
Evropski slučaj

- Uspešan privredni rast zasnovan na investicijama posle II svetskog rata
- Obnova kapaciteta i izgradnja novih
- Uspešna imitacija i transfer tehnologije
- Dostizanje granica rasta zasnovanog na investicijama sredinom 1970-tih godina
- Koincidira sa prvom naftnom krizom
- Nema oporavka posle šoka

Godišnje stope rasta

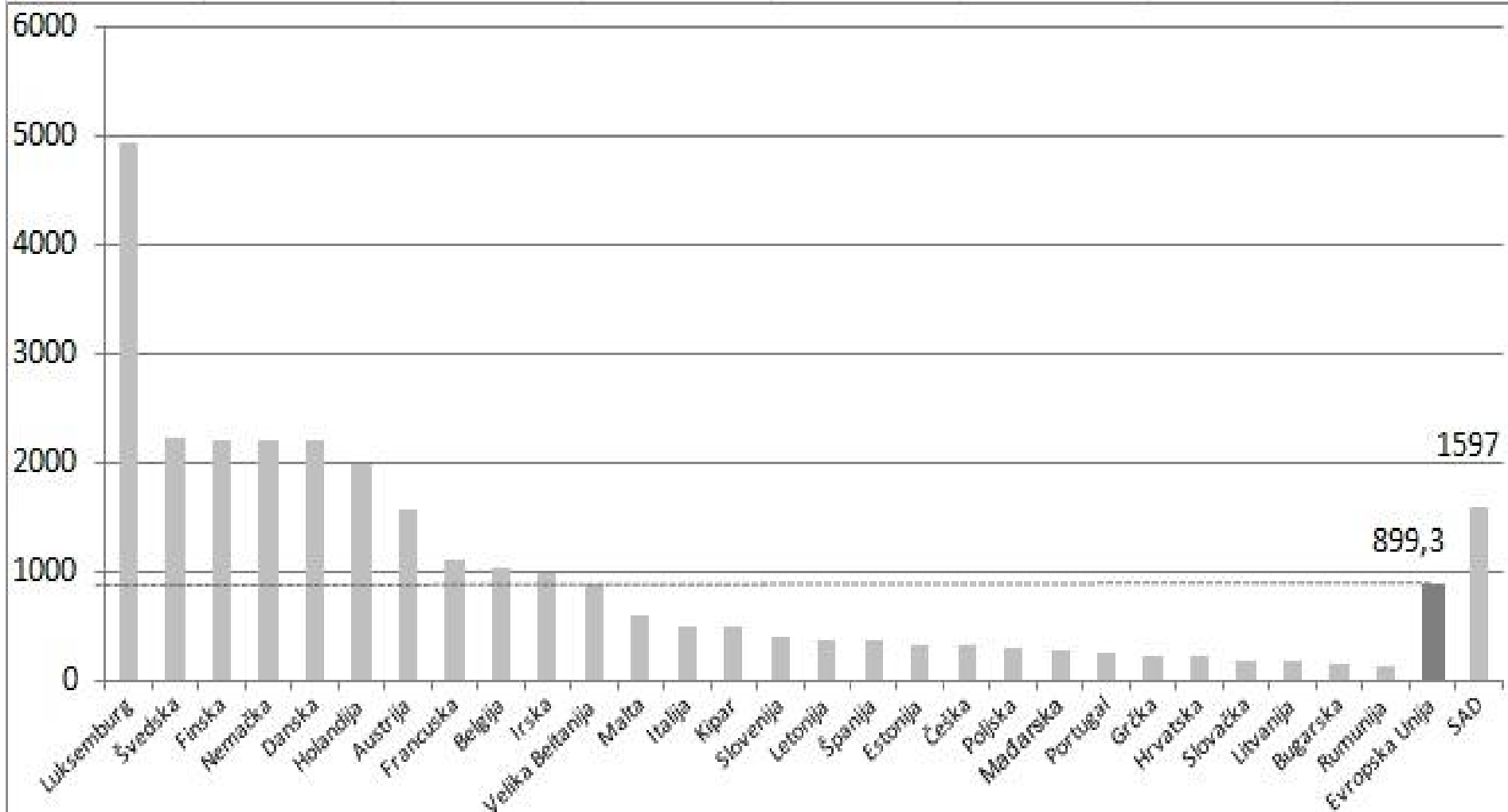
Kraj konvergencije sa SAD

Novi tip rasta

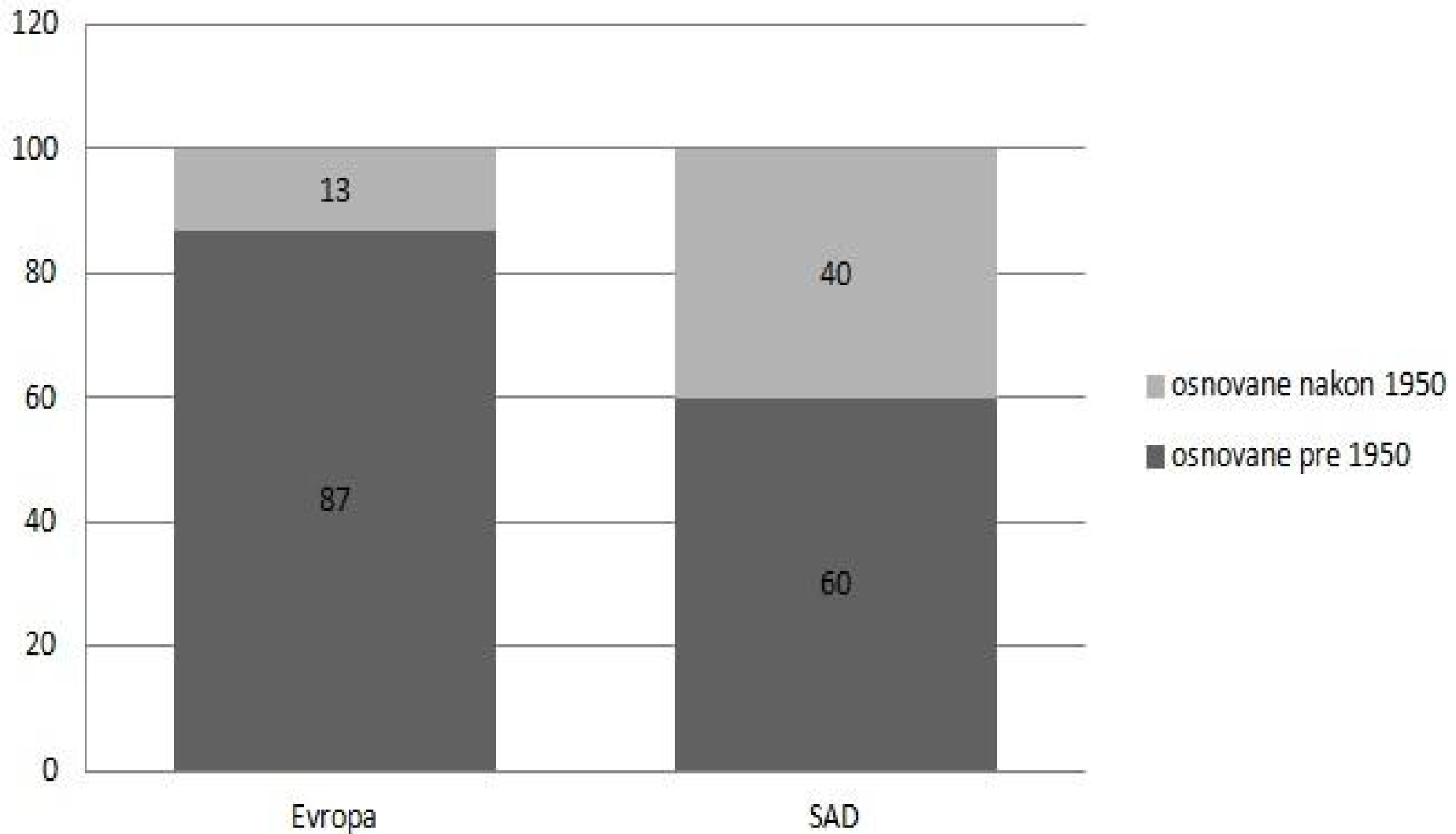
- Potreba prelaska na privredni rast zasnovan na inovacijama
- Usporavanje rasta zbog institucionalne zamke koja dovodi do nedostatka inovacija
- Konkurencija i njen nedostatak kao osnovno ograničenje
- Barijere ulasku novih konkurenata: korporativni ili preduzetnički kapitalizam (Baumol et al., 2007)

Broj патенata na 1.000 stanovnika

Starosna struktura kompanija

100 najvećih

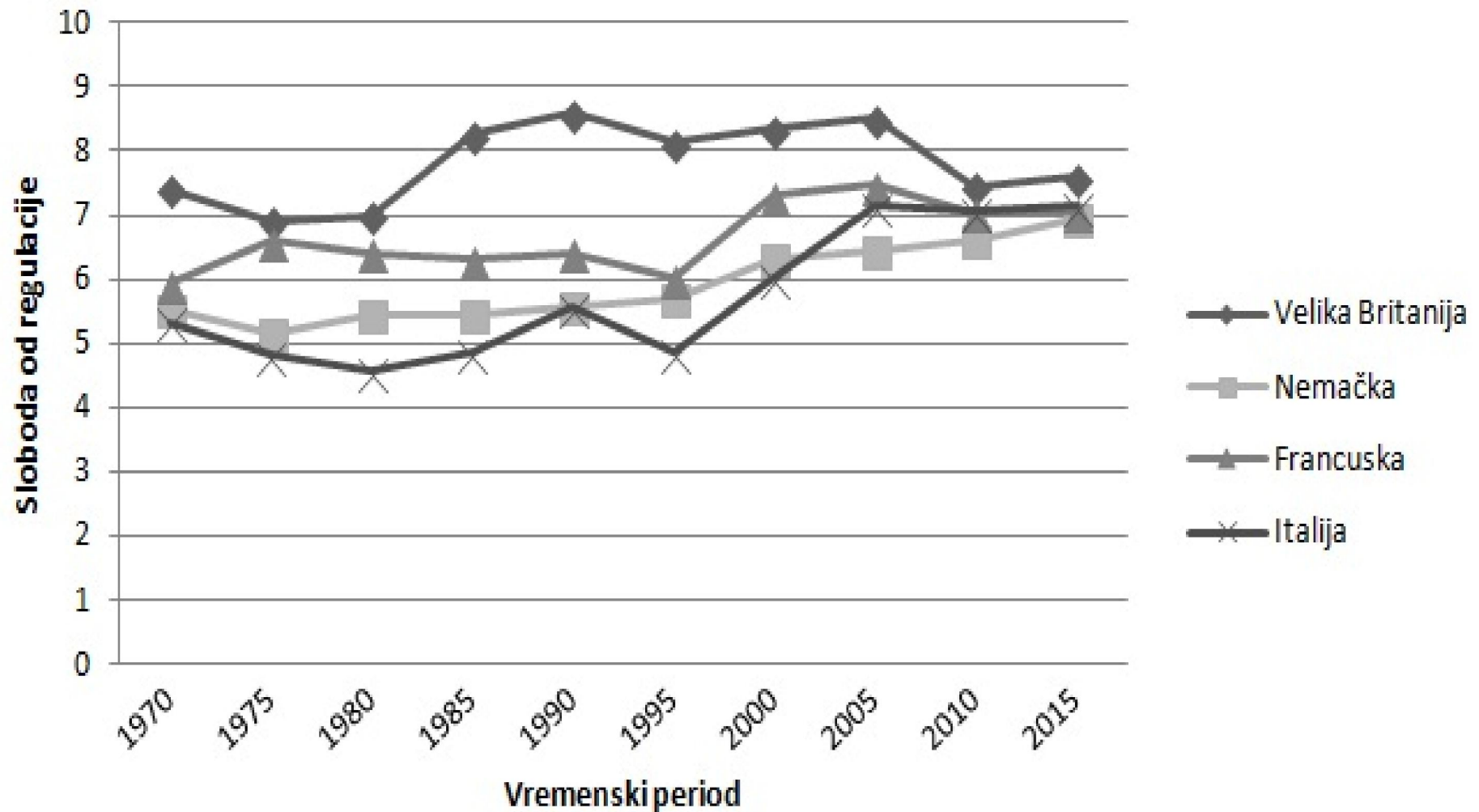

Preduslovi inovativnosti

- Snažna konkurencija, bez barijera trgovini
- Sloboda ulaska, niske pravne barijere ulasku (istraživanje i razvoj)
- Ekstraktivne institucije (Acemoglu i Robinson, 2012)
- Mogućnost finansiranja novih ulazaka (venture, a ne bankarski kapital)
- Visokokvalitetni univerziteti (1/20 ili 7/50)

Sloboda od regulacije

Frejzerov indeks

Budućnost evropskog privrednog rasta

- Privredni rast nije prioritet
- Europe 2020: rast treba da bude vispren (smart), inkluzivan i ekološki održiv – ne interesuje ih rast kao takav i njegovi izvori
- Dve vrste reformi: jednokratne i jednostavne (sloboda) i složene (finansije i obrazovanje)
- Politički preduslovi: politička ekonomija i uticaj na kolektivne odluke onih koji uživaju rentu

Preduslovi

- Institucionalna i strukturna reforma (Åslund i Djankov, 2017), ali bez političke ekonomije
- Reforma ili nazadovanje (Alesina i Giavazzi, 2006)
- Globalizacija jača, pojavljuju se novi konkurenti, ništa nije zagwarantovano
- Da li je kriza evropskog rasta dovoljno duboka da se prevlada letargija?